

**BESZÁMOLÓ AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG ÁLTAL
KIDOLGOZOTT „JAVASLAT AZ EGÉSZ ÉLETEN ÁT TARTÓ
TANULÁST SZOLGÁLÓ EURÓPAI KÉPESÍTÉSI
KERETRENDSZER KIALAKÍTÁSÁRA” CÍMŰ
MUNKADOKUMENTUMRÓL SZÓLÓ MAGYARORSZÁGI
KONZULTÁCIÓ EREDMÉNYEIRŐL**

Oktatási Minisztérium
Budapest, 2005. december

I.

A MAGYARORSZÁGI EKKR KONZULTÁCIÓ

A hazai EKKR konzultációs folyamat a konzultációba bevont társtárca képviselőivel történt előzetes egyeztetéseket követően az Oktatási Minisztérium 2005. szeptember 6-i miniszteri értekezletén elfogadott konzultációs terv (21726/2005) alapján történt.

Az Európai Bizottság által kibocsátott dokumentumot az Oktatási Minisztérium – a szakterminológia részletes egyeztetését követően – lefordította magyar nyelvre, annak érdekében, hogy a konzultációban a lehető legszélesebb kör vehessen részt. Továbbá a szakterminológia kapcsán készült egy glosszárium is, amely az oktatáspolitikai és az ágazatok egyes területein használt különböző kifejezések, illetve eltérő definíciók adta nehézségek áthidalására egy egységes keretet kívánt biztosítani a konzultációs dokumentum értelmezéséhez.

Mivel az EKKR jövőbeni esetleges bevezetése és annak a magyarországi rendszerhez történő illesztése várhatóan jelentős hazai munkákat kíván – és ez a konzultáció megkezdése előtt is világosan látható volt – a konzultációt végzők további, speciális a magyarországi kontextusra vonatkozó, a hazai viszonyok feltérképezését segítő kérdéseket fogalmaztak meg a bizottsági konzultációs kérdések mentén és azokat kiegészítendő.

A konzultációs tervben foglaltaknak megfelelően az Oktatási Minisztérium a hazai partnerek széles körét felkérte arra, hogy mondják el a véleményüket, vessék fel kérdéseiket, ismertessék a szerintük felmerülő kihívásokat az EKKR létrehozása és alkalmazása kapcsán. Így a konzultációban széles körben részt vettek az oktatási alágazatok szervezetei, intézményei (a közoktatás, szakképzés, felsőoktatás szakértői, érdekképviselői, pedagógusszervezetek, fejlesztők stb.) és az ágazati partnerek (az egyes szakképesítésekért felelős minisztériumok, azok partnerszervezetei, munkáltatók, munkavállalók szervezetei, civil szervezetek, informális és nem formális tanulással foglalkozó szervezetek. Az írásbeli egyeztetéseken túl számos intézmény szakmai fórumán is megtárgyalták az EKKR-t. A szervezetek a szaktárcáknak és az OM szakterületeinek küldték meg írásbeli észrevételeiket. (Az ágazati egyeztetéseket követően tíz szaktárca küldte meg a konzultációt koordináló Oktatási Minisztérium részére az adott ágazat véleményének összefoglalóját. Továbbá az egyes oktatási alágazatok (közoktatás, szakképzés, felsőoktatás, felnőttképzés) 35 (intézményi szintű) szereplőjével folytak konzultációk.)

A közvetlenül érintett szakmai partnereken kívül a konzultáció kiterjedt minden lehetséges érintettre. A véleményformálásba bekapcsolódhatott minden érdeklődő az Oktatási Minisztérium honlapján (www.om.hu/ekkr), amelyen információt

kaphattak az EKKR tervezetéről, egyéni kérdéseiket feltehették a szakértőknek, illetve amelyen keresztül reagálhattak az európai és a hazai konzultációs kérdésekre. Az elektronikus felületen kívül a konzultációt lebonyolító szakértők a szakmai illetve felkérésre más rendezvényeken is ismertették az EKKR-tervezetét.

A konzultációban való részvételre nagy érdeklődést mutattak a partnerek. Az EKKR tervezete intenzív szakmai diskurzust indított meg több aktuális tematika mentén az oktatási és képzési ágazat fejlesztése, valamint az oktatás és a gazdaság közötti szorosabb együttműködés kapcsán. Előreláthatólag az EKKR tematikája a konzultációt követően is folyamatosan a szakmapolitikai fórumok napirendjén fog szerepelni, illetve mivel a meta-keretrendszer részét képező elemek egybeesnek a hazai oktatási és képzési ágazat fejlesztési irányjaival, az EKKR-hez történő csatlakozás megjelenik a fejlesztési dokumentumok szintjén is.

A beérkezett észrevételek alapján készült az alábbiakban olvasható beszámoló.

II.

ÖSSZEFOGLALÓ AZ EURÓPAI KÉPESÍTÉSI KERETRENDSZERRŐL (EKKR) SZÓLÓ MAGYARORSZÁGI KONZULTÁCIÓ EREDMÉNYEIRŐL

1. Általános észrevételek

- A konzultációs folyamat során egyértelművé vált, hogy az abban közreműködő szakértői csoportok, szervezetek és intézmények az EKKR célrendszerének minden elemét fontosnak tartják és támogatják.
- Az EKKR alkalmazhatóságát a különböző alágazatok képviselői különböző módon ítélték meg. A Bolognai folyamat reformjainak megvalósításában előrébb járó felsőoktatás képviselői az EKKR referencia szintjei elveinek (tanulási eredményeken és kompetenciákon alapuló szintleírások) alkalmazását helyesnek ítélték, egyetértettek azonban a szakképzésben érdekelt résztvevőkkel abban, hogy számos további, az alkalmazást szolgáló fejlesztést tartanak szükségesnek.
- Az EKKR-ről szóló magyarországi konzultáció során nagy hangsúllyal felvetődött kérdések a következők voltak:
 - Az EKKR alkalmazásának hatása Magyarország nemzetközi gazdasági versenypozícióira;
 - Az EKKR alkalmazhatósága, a magyar képesítési követelmények jövőbeni tartalmára és átalakítására gyakorolt várható hatása;
 - Az EKKR-hez való alkalmazkodásnak az oktatási és képzési szektor egyes alágazataiban zajló folyamatokra gyakorolt hatása.
- Az EKKR besorolási eszközként való alkalmazhatóságával kapcsolatban a konzultáció során nem merültek fel alapvető kétségek, a magyar képesítési rendszer egyes elemeinek besorolhatóságával – így általában az EKKR magyarországi alkalmazhatóságával – kapcsolatban viszont igen. Ugyanakkor egyetértés látszik kialakulni abban a tekintetben, hogy a magyar képesítések EKKR referencia szinteknek való megfeleltethetőségének biztosítása és a képesítési rendszerek elindult reformja nem mond ellent egymásnak.
- A konzultációs folyamat erősítette egy az EKKR referencia szintekhez könnyen illeszthető egységes nemzeti képesítési keretrendszer kialakításának igényét. Ugyanakkor az ennek útjában álló akadályok feltérképezése és a szükséges fejlesztések körének körvonalazódása egy hosszabb, hét-nyolc éves fejlesztési folyamatot tesz szükségessé. Ennek következtében az EKKR alkalmazásának kiterjesztése a teljes oktatási-képzési rendszerre Magyarországon csak fokozatosan történhet meg.

- Mivel az EKKR teljes használatba vétele Magyarországon – vélhetően több más európai országhoz hasonlóan – hosszú fejlesztési folyamatot igényel, arra van szükség, hogy annak elfogadása után középtávú EU fejlesztési program induljon el, amely támogatja a nemzeti szintű fejlesztéseket.

2. A konzultáció kérdései és az azokkal kapcsolatban felmerülő legfontosabb magyarországi problémák

2.1 Az EKKR alapjai

2.1.1 Azok az EKKR legfontosabb célkitűzései és feladatai, amelyeket a konzultációs dokumentum tartalmaz?

- *Érdeke-e Magyarországnak az EKKR rendszerhez való csatlakozás? Ha igen miért? Ha nem, miért?*
- *Vannak-e a rendszer alkalmazásának a közös európai célokon túl sajátosan Magyarország szempontjából fontos céljai? Hogyan ragadhatóak meg ezek az ön szakterületén?*
- *Az EKKR az európai szintű funkciókon túlmenően milyen hatást gyakorolhat a magyar oktatási-képzési rendszer működésére, ezek közül melyek tekinthetők kívánatos vagy nem kívánatos hatásoknak? Kérjük, elemezze ezeket a saját szakterületén.*

Magyarország kisméretű és nyitott gazdasága miatt egyértelműen érdekelt minden olyan eszköz alkalmazásában, amely a munkaerő és szolgáltatások áramlását hivatottak megkönnyíteni. Ez a támogatás komolyan felvetődött a magyar munkavállalók és vállalkozások külföldi piacokon való érvényesülése szempontjából és a külföldi vállalkozások magyarországi befektetéseinek ösztönzése szempontjából egyaránt. Utóbbi szempont azt az előnyt jelenti, hogy a Magyarországon befektető vállalkozások pontosabb képet kaphatnak a magyar munkaerő szakképesítéseinek valóságos értékéről.

Az oktatás minden szintjén és ágában fokozódó nemzetközi mobilitással kell számolni, az EKKR rendszerhez való csatlakozás elmaradása ezt a mobilitást jelentős mértékben korlátozhatja. Így például a felsőoktatásban végzettséget szerzők jelentős része az EU munkaerő piacán szeretne elhelyezkedni.

Az EKKR rendszer alkalmazása hajtóerőt biztosíthat a jelenleg fragmentált magyarországi kimeneti szabályozó eszközök (képesítési követelmények) megújítása számára. Ez egy már elindult folyamat, amelynek folyamatossága – egyebek között – nemzetközi viszonyítási pontok segítségével biztosítható. Az EKKR viszonyítási alapként való alkalmazása segítheti a magyar képzési rendszer átláthatóságának, egymásra épülésének biztosítását.

Az EKKR alkalmazása felgyorsíthatja a jelenleg még erőteljesen kínálatközpontú oktatási és képzési rendszernek a tanulói igényekhez jobban alkalmazkodó módon történő átalakítását. E tekintetben – különösen a szakképzésben – kulcsfontosságú a képzők, munkáltatók és munkaügyi szervezetek közötti kommunikáció, amelynek serkentésében az EKKR hasznos szerepet játszhat.

Az EKKR alkalmazhatóságának biztosítása ki kell, hogy kényszerítse egy egységes országos képesítési keretrendszer megteremtését. Az ehhez vezető folyamat erősítheti az oktatási rendszeren belüli politika-koordináció hatékonyságát, biztosíthatja a tanulási utak egyes állomásainak egymásra épülését és részben helyreállíthatja a képzettségek munkáltatókat informáló meggyengült szerepét. Az EKKR-hez való magyarországi alkalmazkodási folyamatnak biztosítania kell a tanulásba való befektetés jelenleginél jobb megtérülését és az egész életen át tartó tanulás szempontjából kiemelkedő készségek fejlesztését.

Magyarországon nem csupán a megszerzett végzettségek nemzetközi összehasonlíthatósága, de az országon belüli összehasonlíthatóság is akadályokba ütközik. A munkaerő országon belüli mobilitásának gyengesége számos nehezen kezelhető probléma forrása, melynek enyhítését az EKKR-hez illeszthető kimeneti szabályozó eszközök megkönnyítenék.

Az EKKR hasznos eszközt kínál a magyar felsőoktatás „bolognai” rendszerre való átállást célzó reformja számára is, amennyiben a korábbi teljes képzési kínálat helyett egyre inkább a nemzetközi oktatási piacon is versenyképes specializált képzési szerkezet kialakítása kerül előtérbe. Vannak e mellett olyan specializált képzési területek, melyek a csekély részvétel miatt Magyarországon nem biztosíthatóak gazdaságosan, s amelyek fenntartása külföldi hallgatók bevonását teszi szükségessé. A Magyarországon megszerzett végzettségek összehasonlíthatósága ezt jelentős mértékben megkönnyítheti bizonyos specializált szakképzési területeken is.

A felsőoktatási intézményekben működik minőségbiztosítási rendszer, a minőségbiztosítási rendszer megválasztása a felsőoktatási intézmények joga és feladata. E rendszerek kialakítását kézikönyv is segítette. Az új felsőoktatási törvény szellemében az új szakrendszernek megfelelő képzési és kimeneti követelmények kidolgozása jelenik meg feladatként. Az EKKR alkalmazása serkentheti ezt a folyamatot, továbbá az EKKR referenciákat szolgáltathat a felsőoktatási akkreditáció számára is.

Az EKKR magyarországi alkalmazásával kapcsolatos veszélyek közé tartoznak a következők:

- Amennyiben az EKKR szinteknek való megfeleltetés nem akkreditációs/minőségbiztosítási mechanizmusokra épül (hanem azokat megkerülve működik) gyengülnek a képzési programok minőségét garantálni hivatott mechanizmusok.

- Az EKKR alkalmazásának költségigénye nem jelentős, az alkalmazhatóság feltételeinek megteremtése azonban jelentős források felhasználását teszi szükségessé, e források hiányában az EKKR kapcsolódása a magyar képesítési rendszerhez gyenge marad, így legfontosabb funkcióit nem lesz képes betölteni.
- A végzettségek nemzetközi összehasonlíthatósága fel fogja erősíteni a képzési ráfordításokkal kapcsolatos nemzetközi referenciák súlyát, ami nehezen kezelhető feszültségek forrása lehet.

2.1.2 Mire van szükség ahhoz, hogy az EKKR gyakorlati szempontból működjön (az egyének, az oktatási és képzési rendszerek, a munkaerőpiac szempontjából)?

- *Mennyire alkalmas a pályaaorientációs és munkaügyi tanácsadás informálására?*
- *Megfelelően informálja-e a munkaadókat a különböző végzettségek értékéről?*
- *Megfelelően informálja-e a tanulókat saját tanulási erőfeszítéseikkel kapcsolatos döntések meghozatala során? Milyen változtatásokat tartana szükségesnek?*
- *Megkönnyíti-e a magyar munkaerő szabad vándorlását az Unió területén, illetve külföldi állampolgárok foglalkoztatását Magyarországon?*

Az EKKR pályaaorientációt támogató funkciója akkor érvényesíthető hatékonyan, ha a PLOTEUS adatbázis feltöltöttsége és hozzáférhetősége biztosított lesz és ha az Euroguidance hálózat tagjai közreműködnek a besorolások elvégzésében.

A jelenleg működő magyarországi pályaaorientációs és munkaügyi tanácsadási rendszer nem felel meg a vele szemben támasztott elvárásoknak, az egyéni tanulási utakra, az oktatásból a munka világába való átmenet nehézségeinek leküzdésére és a munkaerő-piaci elhelyezkedésre gyakorolt hatása elégtelen mértékű. Az EKKR lehetővé tenné e szolgáltatások fejlesztése és az azokban közreműködő szakemberek (pedagógusok, tanácsadók, gazdasági szervezetek HR szakemberei) képzése és tevékenysége egységes referenciák és normák alapján történjen. E lehetséges szerep kiaknázása természetesen a rendszer más elemeinek fejlesztését is szükségessé teszi.

Különös figyelmet kell kapnia az iskolai pályaaorientációs szolgáltatásoknak, melyeket jelenleg a szakképzésben a szakmai alapozó képzés helyettesít, a közoktatásban pedig csak elszigetelt kísérletek működnek. A teljes munkaerő-piacra ható pályaaorientáció csak hatékony iskolai pályaaorientációra épülve jöhet

létre. Ennek megfelelően az EKKR alkalmazását lehetővé tevő információra nem csupán munkaügyi, de közoktatási szakembereknek is szükségük van.

A megfelelő szakképesítést igénylő területeken a szintbesorolás orientálhatja a munkaadókat, aki Magyarországon is egyre inkább a végzettségek mögött álló jártasságok és képességek felmérésében érdekeltek. Amennyiben a magyar képzési rendszer és általában, a képzési rendszer minőségbiztosításának megbízhatósága garantálja a megfeleltetés hitelességét az EKKR alkalmazása olcsóbbá, informáltabbá és az alkalmazás kockázatait csökkentővé változtathatja az alkalmazással kapcsolatos munkáltatói döntési mechanizmust.

A magyar képzési rendszer differenciáltsága miatt a konzultáció során felvetődött, hogy az EKKR nyolc referencia szintje nem elegendő a tanulásba való egyéni befektetést célzó döntések meghozatalához. Amennyiben az EKKR használata a tanulók informálására is kiterjed, arra van szükség, hogy a különböző kompetencia szintek leírása általuk is emészthető fogalmak segítségével történjen meg.

A magyar konzultációs folyamat résztvevői szerint munkaerő szabad áramlásának ma sem komoly korlátja a képezésekben levő különbség, azt leginkább különböző diszkriminatív intézkedések, a magyar munkavállalók idegen nyelvi kompetenciáinak hiánya és mobilitásuk gyengesége akadályozza. Mindazonáltal, a képezések elismertetésében és a külföldi munkaadók informálásban az EKKR jelentős hatást gyakorolhatna.

2.2 A referenciaszintek és szintleírások

2.2.1 Az EKKR 8 referenciaszinttel leírt struktúrája megfelelően átfogja az egész életen át tartó tanulás teljes kérdéskörét Európában?

- *Van-e olyan szintje vagy típusa a magyarországi oktatási kínálatnak, melynek tanulási eredményekben rögzíthető követelményei nem feleltethetők meg az EKKR nyolc referenciaszintje valamelyikének? Milyen gondok merülhetnek fel ezzel kapcsolatban?*
- *Mennyire alkalmas az EKKR az informális és non-formális tanulás során megszerezhető ismeretek, készségek és kompetenciák elismerésére?*

Az egyes EKKR szintek oktatási szinteknek való megfeleltetése nem egyszerű, a nyolc szint nem minden esetben bizonyul elégségesnek az egymásra épülő vagy párhuzamos programok besorolásához. Az ezzel kapcsolatos problémák a gyakorlati alkalmazás során kerülnek felszínre, ezért szüksége van az EKKR folyamatos karban tartására.

Néhány szakember szerint az EKKR jelenlegi referencia szintjei túlságosan részletezőek, ennek következtében túl merev rendszert alkotnak.

Ennek figyelembe vételével is elmondható, hogy a jelenlegi kompetencia szintek átfogják az egész életen át tartó tanulás teljes eredményességi ívét. A felsőoktatásban nem merül fel majd illesztési probléma, más területeken az EKKR alkalmazhatóvá tétele a besorolást végző szakemberek számára további kidolgozást és számos kísérleti besorolást igényel. (A magyar konzultációs folyamat során bizonyos végzettségek és vizsgakövetelmények kísérleti megfeleltetése megtörtént, ezek technikai tanulságait érdemes az EKKR referencia szintjeinek véglegesítését szolgáló szakértői munka során figyelembe venni.)

A formális, informális és nem-formális tanulási formák értelmezésével kapcsolatos bizonytalanság miatt az EKKR bevezetése során hangsúlyt kell fektetni azok egységes használatának kimunkálására. Magyarországon nincs elterjedt rendszere a formális oktatáson kívül szerzett kompetenciák elismertetésének, ezért a magyarországi alkalmazás több lépcsőben történhet meg, a formális oktatásban szerzett képesítések besorolása után kerülhet sor az informális és nem-formális tanulásban szerzett kompetenciák fokozatos besorolására. Szakértők szerint ez Európa legtöbb országában újszerű kihívás.

2.2.2 Az 1. táblázatban¹ szereplő szintleírások megfelelően ragadják meg a tanulási kimeneteket és azoknak az egyes szintek közötti különbségét?

- *Van-e olyan már létező kimeneti szabályozás Magyarországon, amelyben a már rögzített ismeretekre, készségekre és kompetenciákra vonatkozó követelmények nem rendelkeznek hozzá egyértelműen az EKKR egyes referenciaszintjei valamelyikéhez? (Különböző elemek különböző referenciaszintekhez kapcsolódnak.)*

Az EKKR referencia szintjei önmagukban és egymáshoz viszonyított módon jól érthetőek, a magyar oktatási-képzési rendszer egyes szintjeinek és programtípusainak való megfeleltetése azonban súlyos nehézségeket okoz, ugyanis azok kimeneti követelményei nem feltétlenül az EKKR által alkalmazott tanulási eredmények formájában vannak meghatározva. Ez a megfeleltetési probléma nem jelentős a „Tudás” és a „Készségek, képességek” tekintetében, viszont jelentős mértékű a „Személyes és szakmai kompetenciákkal” összefüggésben. Mivel a magyar megfeleltetési kísérletek többnyire csupán a két előbbi kategória rendszer alapján történhettek meg, ezek az egyes szintek közötti lehetséges aránytalanságokat nem tárhatták fel. A magyar képesítési rendszerek –

¹ 1. táblázat: Az Európai Képesítési Keretrendszer tanulási eredmények alapján meghatározott nyolc referenciaszintje; SEC (2005) 957 Bizottsági Konzultációs Dokumentum „Javaslat az egész életen át tartó tanulást szolgáló Európai Képesítési Keretrendszer Kialakítására”, 19-22. old.

bizonyos területeken elindult – modernizációja egyre inkább a szükséges kompetenciák formájában azonosítja a kívánatos tanulási eredményeket. Az EKKR referencia szintjei a jelenleg még erősen input és folyamat orientált akkreditációs és képzési rendszerek reformját szolgáló munka egyik lehetséges mintájaként szolgálhatnak.

Felmerült a viták során, hogy a korábban (hatvanas-hetvenes években) megszerzett végzettségek megfeleltetése megtörténhet-e, az EKKR alkalmassá tehető-e erre a célra?

2.2.3 Mi legyen a tartalma és a szerepe az oktatási, képzési és tanulási struktúrákra és ráfordításokra vonatkozó „kiegészítő és magyarázó információknak” (2. táblázat²)?

- *Az EKKR jelenlegi formájában mennyire orientálja a tanterv- és programfejlesztést, illetve a különböző képzési programok fejlesztését és minőségbiztosítását? Milyen információra van szüksége az ezzel foglalkozó szakembereknek?*

A programfejlesztésben dolgozó szakemberek Magyarországon jelenleg nem az EKKR-ben szereplő célrendszer alapján dolgoznak. A kiegészítő magyarázatok és információk hallatlanul fontosak a megfeleltetést végző szakemberek számára, a szélesebb értelemben vett magyarországi alkalmazkodás támogatásához azonban elégtelenek. Ez utóbbi az EKKR-hez kapcsolódó képzési programok (más képzési programokba illeszthető modulok) kidolgozását teszi szükségessé. Ugyanakkor a kiegészítő információk további gazdagítása jelentős segítséget nyújthat pályaaorientációs tanácsadók és más e területen dolgozó szakemberek számára.

2.2.4 Hogyan illeszthetők a nemzeti és ágazati képesítések a javasolt EKKR-szintekhez és a tanulási kimenetek szintleírásaihoz?

- *Mennyire alkalmas az EKKR nyolc referenciaszintje arra, hogy az beépüljön a különböző oktatási szintek és típusok kimeneti követelményeinek felülvizsgálata alapjául szolgáló „megrendelésbe” (szabályozás, vizsgakövetelmények, akkreditáció, feladatleírások, stb.)?*

A magyar képesítési követelmények illeszthetősége – egységes országos képesítési keretrendszer hiányában, valamint az egyes ágazatokban e területen zajló modernizáció eltérő üteme miatt – oktatási szintenként és azokon belül szakterületenként eltérő mértékű. A közoktatásban például a tantervi alapokra

² 2. táblázat: Kiegészítő információk az EKKR egyes szintjeihez; SEC (2005) 957 Bizottsági Konzultációs Dokumentum „Javaslat az egész életen át tartó tanulást szolgáló Európai Képesítési Keretrendszer Kialakítására”, 24-25. old.

épülő eredményességi standardok megalkotását célzó előmunkálatok csak most kezdődtek el.

A jelenlegi magyar szabályozási rendszert figyelembe véve a nyolc referencia szint alsó és felső tartományai alkalmasak a hazai képesítési követelmények orientálására, a 3-6 szintek esetében ezt a szakemberek nem tartják problémamentesnek.

2.3 Nemzeti képesítési keretrendszerek

2.3.1 Hogyan lehet az Önök országában kialakítani az egész életen át tartó tanulásra vonatkozó – az EKKR alapelveit tükröző – nemzeti képesítési keretrendszert?

- *Mennyire időszerű Magyarországon egy egységes nemzeti képesítési keretrendszer kialakítása? Kik lennének annak legfontosabb kedvezményezettjei?*
- *Mi jellemzi az egyes oktatási szintek és ágak szakértői között jelenleg zajló szakmai együttműködést a kimeneti szabályozások megújítása területén Magyarországon? Milyen keretek között lehetne erősíteni ezt az együttműködést?*
- *A jelenlegi hazai politika-koordinációs mechanizmusok lehetővé teszik-e egységes nemzeti képesítési rendszer kialakítását?*
- *Szükség van-e Magyarországon egy olyan ügynökségre, amely az egész oktatási szektor számára folyamatosan „karban tartja” a tanulási eredményeken alapuló képesítési rendszert?*

Az egész életen át tartó tanulás feltételét képező rendszerek kiépítése nem teszi szükségessé az EKKR-hez való csatlakozást, az e nélkül is megvalósítható. E tekintetben Magyarországon elsősorban a kimeneti szabályozórendszer egységesítésére, a finanszírozási rendszer újragondolására, a pályaorientációs rendszer fejlesztésére és más területeken zajló fejlesztésre van szükség. Mindazonáltal az EKKR alkalmazása támogathatja e rendszerek átalakítását.

Magyarországon minden tekintetben időszerűvé vált egységes nemzeti képesítési keretrendszer kialakítása, ennek hiánya az egész életen át tartó tanulás egyik legfontosabb akadályává vált. A formális oktatás relevancia vesztese, a végzettségek munkaadókat informáló erejének csökkenése, az oktatási kínálat diverzifikációja és a tanulók számára egyre kevésbé átlátható jellege, valamint a tanulási eredményekben kifejezett eredményességi célok felértékelődése ezt elkerülhetetlenné teszi.

A felsőoktatásban élénk vita folyik az akadémiai minőséget és a munkaerő-piaci hatékonyságot hangsúlyozó álláspontok között, így jelenleg nem a kimeneti szabályozás minősége, hanem annak elfogadtatása áll a figyelem középpontjában.

Egységes nemzeti képesítési rendszer kialakításának legfontosabb feltételei az ezzel kapcsolatos politikai elkötelezettség, a politika koordinációs mechanizmusok hatékonyságának erősítése, a szociális partnerek bevonásával zajló intenzív konzultációs folyamat lebonyolítása és a megfelelő szakértői és információs háttér biztosítása. A politika koordinációs mechanizmusok erősítésének egyik ma még hiányzó feltétele a politikai konszenzus hiánya, a kormányzati ciklusokon túlnyúló gondolkodás gyengesége.

Az egyes alágazatokon belül zajló, a kimeneti szabályozó eszközök modernizációját célzó munkálatok kellő nyitottsággal, az érdekeltek bevonásával zajlanak. Az alágazatok közötti kommunikáció azonban gyenge, ami a párhuzamos fejlesztések divergenciáját eredményezi.

Mivel a meglévő, alágazatok szintjén karbantartott képesítési követelményrendszer a jelenlegi intézményrendszer segítségével működtethető, a konzultáció résztvevői általában nem tartják szükségesnek önálló ügynökség létrehozását. Amennyiben azonban egy egységes képesítési rendszer összekapcsolja a közoktatás, szakképzés, felsőoktatás és felnőttoktatás képesítési követelményeit ennek működtetésére alkalmas intézmény jelenleg nincs Magyarországon. Egy erre a célra létrehozott országos ügynökség felállításával kapcsolatban a felsőoktatás képviselői voltak a leginkább nyitottak.

2.3.2 Hogyan és milyen időszakon belül tudják Önök nemzeti képesítési rendszereiket a tanulási kimenetek megközelítésének irányába fejleszteni?

- *A magyar oktatás egyes szintjein és ágaiban működő szolgáltató intézmények munkatársai körében mennyire elfogadott az oktatási-képzési célokról kívánatos tanulási eredményeken alapuló gondolkodás?*
- *A magyar oktatási szektor egyes szintjei és ágai területén milyen stádiumban van a képesítési rendszerek tanulási eredményeken alapuló követelményrendszerré alakítása?*
- *E folyamat folytatása milyen intézményfejlesztési, kapacitás-építési (képzési), szabályozási és finanszírozási feltételek megléte esetén biztosítható?*

Az egyes alágazatok szabályozása jelenleg is kimeneti jellegű, az EKRR referencia szintjeinek való megfeleltethetőség biztosítása azonban egy hosszabb fejlesztés eredménye lehet. A jelenlegi is zajló közoktatási, szakképzési és felsőoktatási fejlesztések is ezt a folyamatot erősítik

Az oktatási szektor egyes szegmenseiben különböző mértékben vált általánossá a tanulási eredményekben rögzített célokban való gondolkodás. A legtöbb oktatási szolgáltató rendszer még ma is erősen kínálat orientált, így például bizonyos hagyományos ipari szakmákat oktató szakképző intézményekben vagy a közoktatásban a tanulási eredményekre orientált gondolkodás nem vált még általánossá. Ennek megfelelően a kimenetekre épülő megközelítés érvényesítése és általánossá válása hosszabb folyamat eredménye lehet csak. Az EKKR-ről és a továbbiakban az egységes nemzeti képesítési rendszerről szóló konzultáció ezt a folyamatot jelentős mértékben gyorsíthatja.

Az egységes nemzeti képesítési rendszer – a közvetlenül erre irányuló fejlesztésen kívül – szükségessé teszi a fragmentált szakképzési és felsőoktatási képzési kínálat erőteljesebb integrációját, valamint egy a jelenleginél sokkal hatékonyabb minőségértékelési rendszer kiépítését. A kínálat egységesítése a „térégi integrált szakképzési központok” létrehozásával, a felsőoktatásban pedig a bolognai rendszerre való átállással kezdődött meg. Az egységes minőségértékelési rendszer kialakítása a tervezési fázisban tart.

Az egységes nemzeti képesítési rendszer megteremtéséhez szükséges fejlesztések több forrásból finanszírozhatók, e tekintetben kiemelkedő szerepe lehet a szakképzési hozzájárulásnak, az EU strukturális alapjainak, de szükség van költségvetési forrásokra is. A konzultációs folyamat során visszatérő javaslat volt az EKKR alkalmazhatóságához szükséges fejlesztések megjelenítése a második Nemzeti Fejlesztési Tervben.

2.4 Ágazati képesítések

2.4.1 Milyen mértékben válhat az EKKR fejlesztési katalizátorra ágazati szinten?

- *Alkalmasnak-e az EKKR az egyes ágazatokban zajló, a képesítési rendszer megújításáról szóló szakmai diskurzus támogatására?*

A konzultációs folyamat is bizonyította, hogy az EKKR jó eszköze szakmai-szakmapolitikai diskurzus informálásának. A további fejlesztésekről szóló konzultáció során azonban kulcskérdés, hogy az EKKR hitelessége és elfogadottsága milyen mértékben lesz biztosítható. Mivel Magyarországon a nemzetközi referenciák minden korábbinál erősebben hatnak az oktatásról való gondolkodásra az EKKR katalizátor szerepe az egyes alágazatokon belül zajló diskurzusban is érvényesülhet.

Bizonyos hatósági képzések esetében a képesítési kereteket nemzetközi megállapítások szabályozzák, ezeket összhangba kell hozni az EKKR logikájával.

2.4.2 Hogyan használható ágazati szinten az EKKR a tudás, a készségek és a kompetenciák szisztematikus fejlesztésére?

Az EKKR referencia szintjei mögött meghúzódó tudás és kompetencia fogalom vélhetően komoly szakmai viták forrása lesz Magyarországon, ami termékenyen hat majd az egyes alágazatok hasonló eszközeit fejlesztő és működtető szakemberek gondolkodására. Ezen túlmenően az EKKR hatása még nem prognosztizálható.

2.4.3 Hogyan vonhatók be az ágazati szintű partnerek az EKKR megvalósításának támogatásába?

- *Feltárhatóak-e az egyes oktatási ágazatok eredményességében érdekelt csoportok tanulási eredményekkel kapcsolatos elvárásai? Mennyire működőképesek az ezt szolgáló magyarországi konzultációs mechanizmusok?*

Az egyes alágazatokban a partnerek bevonásának Magyarországon kialakult és a legtöbb esetben jól működő mechanizmusai vannak. E mechanizmusok eddigi működtetése arra figyelmeztet, hogy az oktatás és képzés nem homogén partnerscsoportokkal áll szemben. Így például a munkaadói szféra a vállalatok méretétől és iparági elhelyezkedésétől függően sok esetben egymással ellentétes elvárásokat közvetít az oktatás számára. Ennek megfelelően a konzultációs folyamatoknak nyitottaknak kell lenniük, a szolgáltató rendszerekben végrehajtott változtatásoknak pedig a rugalmas alkalmazkodó képességet kell erősíteniük.

2.4.4 Hogyan javítható az ágazati fejlesztés és a nemzeti képesítések közötti kapcsolat?

Ennek legfontosabb feltétele az ágazati irányítás szétagoltságának mérséklése és a politika koordináció működésének javítása.

2.5 Kölcsönös bizalom

2.5.1 Hogyan járulhat hozzá az EKKR a kölcsönös bizalom kialakításához (pl. a közös minőségbiztosítási elveken alapulva) az egész életen át tartó tanulásban részt vevő partnerek között – európai, nemzeti, ágazati és helyi szinten?

- *Milyen eszközökkel javítható Magyarországon az egyes oktatási ágazatok szolgáltató szervezeteivel-intézményeivel szembeni bizalom? Ebben milyen szerepe lehet az EKKR-nek?*

Az oktatással szembeni bizalom a szolgáltatások relevanciájának, eredményességének és minőségbiztosításának erősítése révén javítható. Az EKKR mindhárom szempontból hasznos eszközzé válhat.

2.5.2 Hogyan lehet az EKKR referenciaponttá az egész életen át tartó tanulás összes szintjének minőségjavítása tekintetében?

- *A különböző oktatási minőségértékelési és minőségbiztosítási rendszerek mennyire képesek integrálni az EKKR által felkínált referenciákat?*

Ennek Magyarországon a legnagyobb akadálya az, hogy a közoktatásban és a szakképzésben nem működik olyan mérési-értékelési (teljesítmény menedzsment) rendszer, amely a tanulási eredmények alapján kitűzött célok teljesüléséről gyűjtött információkat visszacsatolná az oktatási-képzési szolgáltatókhoz és a működésükben érdekelt csoportokhoz. Amikor az oktatás vagy képzés minőségéről esik szó, legalább két aspektust kell figyelembe venni, nevezetesen a kimenet (a munkaadó/társadalom, mint kliens) és a folyamat/körülmény (a tanuló, mint kliens) minőségét. Az EKKR a kimenet minősége szempontjából jelenthet referenciát, a folyamat/körülmények szempontjából nem elsődlegesen befolyásolja az oktatást, képzést.